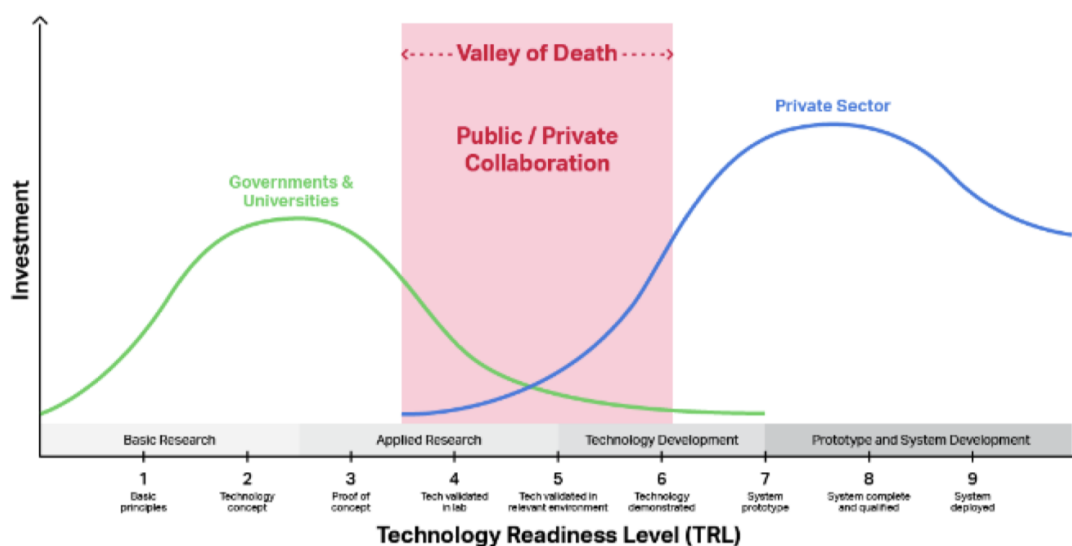

MUISTIO: UUDENMAAN TKI-TIEKARTAN KESKEISIÄ ELEMENTTEJÄ

Kohteena etenkin yhteiskunnalliset innovaatiot

Esityksessään ”Tavoitteena viisi prosenttia Uudenmaan BKT:sta tutkimukseen ja kehittämiseen” VTT:n toimitusjohtaja Antti Vasara esitti 3.11.2022 Uudenmaan maakuntaparlamentissa selkeän kuvan siitä, miksi tarvitaan tiivistä TKI-yhteistyötä perustuen alueen toimijoiden yhteisiin intresseihin ja mihin tässä kannattaa fokuoittaa. Systemiset toimenpiteet kohdistuen kuvassa olevan kuoleman laakson kattamiseen on mahdollista toteuttaa uusmaalaisen yhteistyön voimin. Tätä varten tarvitaan kuvaus, joka sisältää laaja-alaisesti Uudenmaan alueella tapahtuvat TKI-toiminnan ekosysteemit ja konseptit ja niihen kytkennät EU-tasolle. Tämä on erittäin relevantti etenkin uusmaalaisille TKI-toimijoille, kun he kehittävät ja tuotteistavat vastauksia globaaleihin ja samalla Uudenmaan suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Systemisten yhteiskunnallisten innovaatioiden tuottaminen on erityisen haasteellista. Uudenmaan Science Meets Region -prosessin loppuraportissa tarvittavia toimia kuvataan mm. seuraavasti: ”Uudenmaan liitto käynnistää omalta osaltaan neuvottelut uudenlaisen innovaatioyhteistyön mallista Uudellemaalle. Tavoitteena on eri toimijoiden sopimus/allianssi useammalle vuodelle tiettyjen teemojen yhteistyön syventämisestä. Tähän liittyy myös tiekartta ja toimenpideohjelma. Näin myös osaltamme viemme eteenpäin Euroopan unionin innovaatioagenda.”

Reilusti edellä

Maakuntaohjelma ”Reilusti edellä” korostaa TKI-toiminnan merkitystä kaikessa Uudenmaan kehitystoiminnassa ja määrittelee tutkimus- ja kehitystoiminnan yhdeksi kolmesta strategisesta kärjestä, jotka on saavutettava viimeistään v. 2030. Tavoite on siis, että Uudenmaan T&K-toiminnan menot ovat kohonneet viiteen prosenttiin maakunnan BKT:sta vuoteen 2030 mennessä.

Tähän on päästävässä vain määrätietoisella koko maakunnan kattavalla yhteistyöllä. Tarvittavat muutokset kytkeytyvät tiiviisti Parlamentaarisen työryhmän yksimielisesti asettamaan tavoitteeseen nostaa Suomen T&K-panostus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Uudenmaan liiton TKI-toiminta toteuttaa EU:n ja myös Suomen aluekehityslainsäädännön edellyttämää älykkään erikoistumisen strategiaa. Keskeinen lähtökohta uusmaalaisen toiminnan kehittämisessä on myös VTT:n toimitusjohtaja Antti Vasaran puheenjohtolla toimivan älykkään erikoistumisen ohjausryhmän määrittelemät seuraavat kahdeksan toimenpidekohdetta:

1. Koko Uusimaa on innovaatioekosysteemi ja koko Uusimaa voi toimia living labinä ratkaisujen pilotoimiseen. Pitää tunnistaa ne teemat, joissa on suurin potentiaali sekä vahvistaa Uudenmaan innovaatioyhteistyön mallia.
2. Kehittämissympäristöjen ja kaupunkien testbedien tunnistaminen, näkyväksi tekeminen sekä vahvistaminen.
3. Maailmanluokan tutkimusinfra vahvistaminen ja kehittäminen.
4. Uusien yritysten mukaan saaminen Uudeltamaalta, muualta Suomesta sekä muualta maailmasta TKI-toimintaan erityisesti olemassa olevien veturi- ja lippulaivaekosysteemien sekä testbedien kautta.
5. Jo mukana olevien yritysten lisäpanostukset TKI-toimintaan.
6. Kansainvälisten osaajien houkuttelu Uudellemaalle yhteistyössä alueen toimijoiden, erityisesti vahvan korkeakoulusektorin kanssa.
7. Uudellamaalla toimivien innovaatioekosysteemien ja testbedien kumppanuuksien rakentaminen vastaaviin maailmalla.
8. Kansainvälisten pääomien sekä kansainvälisen TKI-rahoituksen lisäsaanto Uudellemaalle.

Suomen TKI-tiekartta

Uudenmaan tavoitetta tukee myös kansallinen TKI-tiekartta, jonka alkuperäisen version valtioneuvosto hyväksyi keväällä 2020 ja sitä on täsmennetty vuoden 2021 lopulla. Tämä sisältää tavoitteiden ja tilannekuvan lisäksi 36 määriteltyä toimenpidettä jaettuna kolmeen osa-alueeseen: 1) Osaaminen, 2) Kumppanuusmalli ja 3) Innovatiivinen julkinen sektori. Lisäksi on lista tiekartan seurantamittareista. Tämä kansallinen tiekartta on varsin yleinen, mutta muodostaa kuitenkin yhden luontevan osan perustasta, jolle Uudenmaan TKI-tiekartta on tarkoituksenmukaista rakentaa. Muut perustan osat ovat luontevasti EU:n TKI-tavoitteet, ohjelmat ja toimenpiteet sekä Uusimaa-ohjelma ja alueemme eri TKI-toimijoiden jo tekemä määrittely- ja kehitystyö.

Helsinki Smart Region edelläkävijänä

Uudenmaan liitto luovutti marraskuussa 2022 komissaari Mariya Gabrielille maakunnan toimintaa kuvaavan dokumentin ”Helsinki Smart Region – a forerunner in implementing the New European Innovation Agenda”. Sen kansilehdelle on kirjattu viisi keskeistä sanomaa:

1. We implement Green and Digital Transition, and we will be Carbon Neutral by 2030.
2. We showcase how to reach the ambitious EU targets by working more together.
3. We have organised an innovative Science Meets Regions process with the JRC.
4. We mobilise extensive regional collaboration to increase the R&D investments to over 5 % of the GDP.
5. For us, being a forerunner means increasing partnering and collaboration with the EU and other European regions and cities.

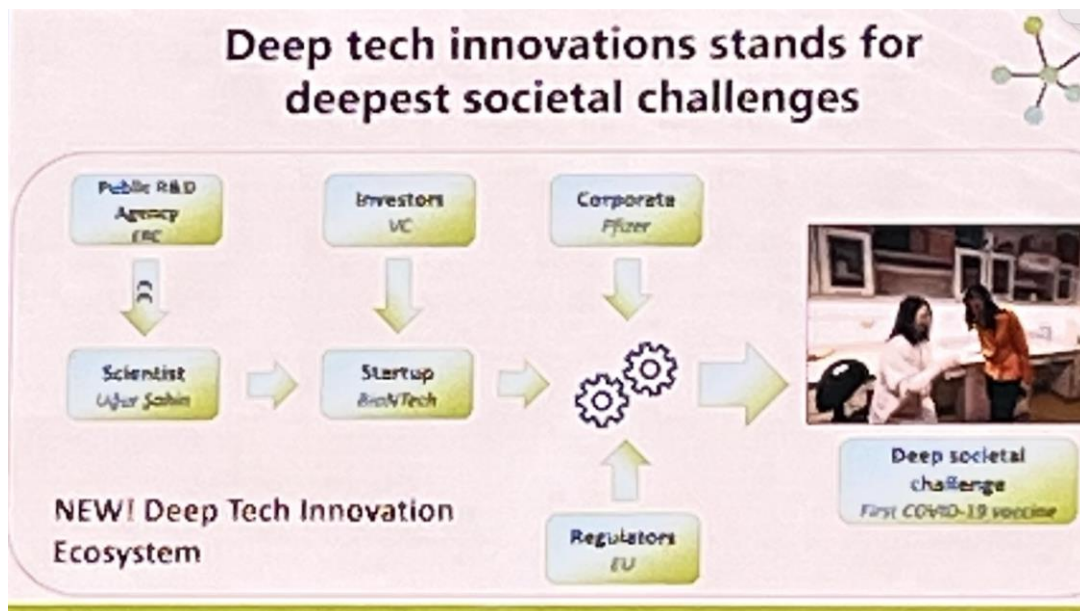
Dokumentissa kuvataan mm. alueen TKI-kokonaisuutta sekä paikkasidonnaisia ja temaattisia ekosysteemejä esimerkein. Siinä on liian vähän kuvauksia yritystoiminnan, tutkimuslaitosten ja kaupunkien roolista sekä käytetyistä toimintamuodoista ja viimeaikaisesta uusista uria avaavasta toiminnasta. Nämä, kuten Business Finlandin veturi-ohjelma ja pääkaupunkiseudun startup-toiminta, on syytä kuvata ja viedä edelläkävijöinä EU-tasolle. Nämä kannattaa kuvata vaikuttavina

konsepteina, jotka kannattaa hyödyntää EU-tasolla siten, että niitä voidaan käyttää EU:n eri alueille räätälöityinä.

Uudenmaan vahvuutta on myös monipuolinen ja syvälinen yhteistyö, joka kohdistuu etenkin EU-tason ohjelmiin, kuten Green Deal, EU:n missiot ja EU innovaatio-ohjelma. Näitä koskeva uusmaalaisten toiminta kannattaa kuvata siten, että tämä motivoi ja auttaa toimijoita yhteistyöhön, jolla hankitaan aiempaa merkittävästi enemmän Brysselissä päätettävää rahoitusta uusmaalaisille toimijoille.

Uudenmaan liitto – tukien ja motivoiden kaikkia uusmaalaisia TKI-toimijoita yhteistyöhön ja EU-tason vaikuttavuuteen – auttaa myös liiton omaa tavoitetta nostaa Uusimaa takaisin EU:n innovatiivisimmaksi alueeksi, kun arvioinnin perustana on EU:n Innovation Scoreboard. Liiton henkilöstön toimenpiteissä ratkaisevaa on, miten hyvin liitto kykenee motivoimaan ja kannustamaan liiton ulkopuolisia kohdistamaan voimavaroja yhdessä muokattavien tavoitteiden ja TKI-tiekartan toteuttamiseen. Tämä vaatii välittämiä toimenpiteitä ennen kuin SMR-prosessissa annetut lupaukset vanhenevat. Aika toimia on nyt. Tähän tarvitaan korkeatasoista asiantuntija-apua luomaan perustaa liiton henkilöstön toiminnalle. Tämän asiantuntija-avun tuotoksena on saatava aikaan alueen yhdessä tuottama riittävän vakuuttava ja laaja-alainen perusta, joka auttaa kaikkia etenkin EU-tason vaikuttamisessa. Tällainen etenkin ulospäin käytettävä ja selkeyttävä korkean tason tuotos tarvitaan ja se myös auttaa paljon liiton organisaation omien työtapojen ja osaamisen kehittämistä.

Osa tätä on EU:n innovaatio-ohjelman ytimessä oleva syväteknologian kehitys yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa. Tätä kuvaa Komissaari Mariya Gabrielin SLUSH-pääareenalla 17.11.2022 esittämä oheinen kuva. Uusmaalaisilla toimijoilla, etenkin VTT, Aalto ja yritykset, on erinomaiset edellytykset ottaa itselleen aktiivinen rooli, kun ne yhteistyössä alueen kaupunkien ja Uudenmaan liiton kanssa valmistelevat eturivin paikkaa yhtenä EU:n Deep Tech Valley -pioneerialueena.

SMR-tuotokset ja ehdotukset

Uudenmaan liitto toteutti vuoden 2022 aikana viiden tapahtuman prosessin "Science Meets Regions". Tämä prosessi oli monilta osin niin Suomessa kuin kansainvälisestikin uudenlainen tapa kehittää maakuntaa ja alueen hyvinvointia yhteistyössä Euroopan komission Joint Research Centerin kanssa. Prosessiin sisältyi mm. kolme yhden päivän mittaista innovaatioleiriä kohdistuen Uusimaa-ohjelman jokaisen kärkitavoitteen saavuttamiseen tietoon perustuvan päätöksenteon keinoin.

JRC:lle toimitettu loppuraportti sisälsi myös kiteytettyjä ehdotuksia uusmaalaisille toimijoille, Uudenmaan liitolle sekä JRC:lle ja EU:lle. Maakuntahallitus käsitteli 30.1.2023 SMR-loppuraporttia ja päätti jatkotoimenpiteinä mm., että maakuntahallitus jalkautuu Uudenmaan eri osiin ja jatkaa Science Meets Regions -prosessia maakunnan eri osissa yhteistyössä näiden osien kuntien ja seutujen toimijoiden kanssa ja että SMR-prosessin tuottamia ehdotuksia toteutetaan välittömästi määrätietoisilla jatkotoimilla ja konkretisoidaan siten Uusimaa-ohjelman kärkiin kohdistuvaa yhteistyötä, johon maakunnan toimijoiden kiinnostus ja valmiudet ovat selvästi ilmenneet.

AIHEPIIRIN KANNALTA RELEVANTEJA UUDENMAAN LIITON JULKAISUJA

(tässä on joitakin Uudenmaan kehitysnäkymiä ja -toimia koskevia julkaisuja, kattavammin saatavissa Uudenmaan liitosta, osa näistä on saatavissa myös englanniksi)

Reilusti edellä – Uusimaa-ohjelma 2022–2025, A 46 / 2021

Uusimaa-ohjelma 2.0:n toimeenpanosuunnitelma ja rakennerahasto-ohjelman rahoitussuunnitelma 2021–2022, E 235 / 2021

Uusimaa-ohjelman 2022–2025 työohjelma ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma, B 63 / 2021

Uusimaa-ohjelma 2.0. Visio, strategiset painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet, A 36 / 2017

Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategia – Resurssiviisas Uusimaa, B 57 / 2020

Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategian arviointi, E 222 / 2019

Älykäs erikoistuminen Uudellamaalla – Aluekehityksen tutkimus- ja innovaatiostrategia 2014–2020,

Hiilineutraali Uusimaa 2030 -tiekartta. Painopisteet ja toimintalinjaukset, B 61 / 2022

Uusimaa 2050 – Kolme skenaariota tulevaisuuteen, E 234 / 2021

Uusimaa 5.0 – Jotakin parempaa. Uudenmaan tulevaisuustarkastelu 2050, E 182 / 2017

Uudenmaan elinkeinojen tilannekuva ja tulevaisuuden näkymät, A 241 / 2021

Satoa Etelä-Suomesta – onnistumisia aluekehittämisessä 2014–2020, C 95 / 2021

Big Five Partnership – Analysis of the Regional Research and Innovation Strategy for the Helsinki-Uusimaa Region and its Cooperation with the Peer Regions, E 223 / 2019

Regional development processes of mega-projects, C 97 / 2021

Uudenmaan keskusprofiilit, E 197 / 2018

Uusimaa innovaatio-ekosysteeminä – Kehittämisen painoalueet, C 75 / 2014

Uusimaa 2019 -hankkeen keskeiset nostot ja johtopäätökset, C 93 / 2019

Elinkeinojen ja innovaatiotoiminnan kehityskuva – Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava
E 138 / 2014

Siivet ja juuret – Laajan metropolialueen tulevaisuustarkastelu, C69 / 2013

Four Futures, Central Baltic Sea Region 2050. BASAAR Project, C 60 / 2010

MUUTAMIA MUITA RELEVANTEJA UUDENMAAN LIITON OMIA TAI YHTEISTYÖJULKAISUJA

Helsinki Smart Region – a forerunner in implementing the New European Innovation Agenda, 2022
Uudenmaan maakunnan TKI Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa linjaava politiikka,
Marjamäki, Pauni, Ståhle, 2019

Orchestrating Regional Innovation Ecosystems, Lappalainen, Markkula, Kune, eds, 2015

Helsinki Smart Region: Pioneering for Europe 2020, Second edition, June 2014

Strategian jalkauttamisen Roadmap 2010-2012, Uudenmaan liiton strategian toinen aalto, v. 3.1
2010